

**TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA QUẢN LÝ VĂN HÓA - NGHỆ THUẬT**

**KHÓA LUẬN CỬ NHÂN QUẢN LÝ VĂN HÓA
CHUYÊN NGÀNH: QUẢN LÝ NGHỆ THUẬT**

**NÂNG CAO HIỆU QUẢ CÔNG TÁC QUẢN LÝ
CÁC ĐIỂM DI TÍCH LỊCH SỬ VĂN HÓA
TẠI THÀNH PHỐ SƠN LA, TỈNH SƠN LA**

**Giảng viên hướng dẫn : TH.S NGÔ ÁNH HỒNG
Sinh viên thực hiện : MAI THỊ THƯ
Lớp : QLVH 12
Khóa học : 2011 - 2015**

HÀ NỘI – 2015

LỜI CẢM ƠN

Em xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến các thầy cô giáo - những người đã tận tình truyền thụ kiến thức quý báu cho em trong những năm qua. Đặc biệt em xin cảm ơn sự giúp đỡ của cô giáo Th.S. Ngô Ánh Hồng - người đã trực tiếp hướng dẫn em hoàn thành bài khóa luận tốt nghiệp. Em rất mong tiếp tục nhận được sự chỉ bảo và giúp đỡ của các thầy, cô giáo trong quá trình học tập sau này.

Nhân đây, em cũng xin gửi lời cảm ơn chân thành tới Ban quản lí Di tích lịch sử Nhà tù Sơn La, Sở Văn hóa Thể thao và Du lịch tỉnh Sơn La, Bảo tàng tỉnh Sơn La... đã quan tâm tạo điều kiện và giúp đỡ em hoàn thành bài khóa luận của mình.

Do còn nhiều hạn chế về thời gian, kiến thức và trình độ nên bài khóa luận không tránh khỏi những thiếu sót. Em kính mong các thầy cô đóng góp ý kiến để bài khóa luận của em được hoàn thiện hơn.

Em xin chân thành cảm ơn!

Hà Nội, ngày 10 tháng 2 năm 2015

Sinh viên

Mai Thị Thu

MỤC LỤC

LỜI CẢM ƠN.....	1
MỞ ĐẦU	1
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ TỔNG QUAN VỀ CÔNG TÁC QUẢN LÝ CÁC ĐIỂM DI TÍCH LỊCH SỬ VĂN HÓA TẠI THÀNH PHỐ SƠN LA, TỈNH SƠN LA	10
1.1. Cơ sở lý luận về công tác quản lý di tích lịch sử văn hóa	10
<i>1.1.1. Khái niệm quản lý.....</i>	<i>10</i>
<i>1.1.2. Khái niệm di tích và di tích lịch sử văn hóa</i>	<i>11</i>
<i>1.1.3. Khái niệm quản lý di tích lịch sử văn hóa.....</i>	<i>12</i>
<i>1.1.4. Nội dung công tác quản lý di tích lịch sử văn hóa.....</i>	<i>13</i>
1.2. Giới thiệu vài nét về thành phố Sơn La, tỉnh Sơn La.....	14
<i>1.2.1. Lịch sử hình thành.....</i>	<i>14</i>
<i>1.2.2. Điều kiện địa lý tự nhiên, kinh tế, xã hội</i>	<i>16</i>
<i>1.2.3. Đặc điểm văn hóa và con người thành phố Sơn La.....</i>	<i>20</i>
1.3. Một số di tích lịch sử văn hóa tại thành phố Sơn La, tỉnh Sơn La	22
<i>1.3.1. Giới thiệu Nhà tù Sơn La</i>	<i>22</i>
<i>1.3.2. Di tích Văn bia Quế lâm Ngự chế và Đền thờ Vua Lê Thái Tông</i>	<i>25</i>
<i>1.3.3. Di tích lịch sử Cầu trắng</i>	<i>29</i>
Chương 2: THỰC TRẠNG CÔNG TÁC QUẢN LÝ MỘT SỐ ĐIỂM DI TÍCH LỊCH SỬ VĂN HÓA TẠI THÀNH PHỐ SƠN LA, TỈNH SƠN LA	34
2.1. Cơ sở khoa học và cơ sở pháp lý cho công tác quản lý di tích	34
<i>2.1.1. Cơ sở khoa học.....</i>	<i>34</i>
<i>2.1.2. Cơ sở pháp lý.....</i>	<i>34</i>
2.2. Bộ máy quản lý di tích lịch sử văn hóa tại thành phố Sơn La, tỉnh Sơn La.....	36

2.2.1. Giới thiệu về Ban quản lí di tích lịch sử văn hóa tỉnh Sơn La..	36
2.2.2. Chức năng, nhiệm vụ của Ban quản lí tỉnh Sơn La	37
2.3. Thực trạng hoạt động quản lí di tích lịch sử tại thành phố Sơn la	39
2.3.1. Cơ chế chính sách quản lí	39
2.3.2. Các công cụ quản lý nhà nước.....	42
2.3.3. Các hoạt động tổ chức tuyên truyền, quảng bá giới thiệu về di tích.....	43
2.3.4. Hoạt động bảo vệ, tôn tạo phát huy giá trị di tích gắn với phát triển du lịch.....	45
2.3.5. Thanh, kiểm tra việc chấp hành pháp luật giải quyết đơn khiếu nại, tố cáo về di tích lịch sử văn hóa.	48
2.3.6. Quản lí đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực quản lí di tích	49
2.4. Những thành tựu và hạn chế của công tác quản lý các điểm di tích lịch sử văn hóa tại thành phố Sơn La, tỉnh Sơn La	50
2.4.1. Những thành tựu	50
2.4.2. Những hạn chế.....	51
2.4.3. Nguyên nhân của những hạn chế.....	52
Chương 3: MỘT SỐ GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ CÔNG TÁC QUẢN LÝ CÁC ĐIỂM DI TÍCH LỊCH SỬ VĂN HÓA TẠI THÀNH PHỐ SON LA, TỈNH SON LA.....	56
3.1. Hoàn thiện cơ cấu tổ chức bộ máy quản lí và công tác cán bộ..	56
3.1.1. Cần tổ chức Ban quản lí riêng tại mỗi di tích lịch sử	56
3.1.2. Đào tạo cán bộ Ban quản lí và tuyển dụng nguồn nhân lực.....	57
3.1.3. Cần có sự phân công trách nhiệm rõ ràng cho từng cán bộ nhân viên để tránh công việc chồng chéo	58

3.2. Đổi mới chính sách quản lí các di tích lịch sử văn hóa tại thành phố Sơn La	59
3.3. Bảo vệ cảnh quan khu di tích.....	61
3.4. Đẩy mạnh hoạt động tuyên truyền, nâng cao ý thức người dân bảo tồn và phát huy giá trị di tích lịch sử văn hóa.....	61
3.5. Nâng cao chất lượng công tác bảo vệ, tôn tạo và phát huy giá trị di tích	63
3.6. Phát triển giá trị di tích lịch sử văn hóa với hoạt động phát triển du lịch	66
KẾT LUẬN	71
TÀI LIỆU THAM KHẢO	73

MỞ ĐẦU

1. Lí do chọn đề tài

Nhắc đến Sơn La là ta nhắc đến những tác phẩm văn học như Người lái đò Sông Đà (Nguyễn Tuân), Vợ Chồng A Phủ (Tô Hoài), Tiễn dặn người yêu và đặc biệt hơn khi Sơn La được ví như là một viên ngọc của Tổ quốc với công trình Thủy điện Sơn La lớn nhất Đông Nam Á nằm bên con Sông Đà đầy thơ mộng và hùng vĩ ngoài ra còn nổi tiếng là xứ sở hoa ban, hoa đào và những bông lan rừng với những điệu xòe làm say đắm lòng người, với những bản nhạc lời ca ngọt ngào, vui tươi rộn ràng. Sơn La hiện lên là một phố núi rực rỡ ánh điện sáng lung linh, huyền ảo đã được người nghệ sĩ ví như là một viên ngọc của Tổ quốc.

Nằm ở phía Tây Bắc Việt Nam, Sơn La là vùng núi cao nằm ở biên giới Việt Nam - Lào. Phía Bắc giáp với Lào Cai, Yên Bái. Phía Đông giáp với Phú Thọ, Hòa Bình. Phía Tây giáp với tỉnh Lai Châu, Điện Biên. Phía Nam giáp với nước Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào có chung đường biên giới Việt Nam - Lào với 250km.

Sơn La có khí hậu nhiệt đới gió mùa vùng núi, mùa đông lạnh khô, mùa hè nóng ẩm, mưa nhiều. Do địa hình bị chia cắt sâu và mạnh nên hình thành nhiều tiểu vùng khí hậu, cho phép phát triển một nền sản xuất nông - lâm nghiệp phong phú. Vùng cao nguyên Mộc Châu phù hợp với cây trồng và vật nuôi vùng ôn đới. Vùng dọc sông Đà phù hợp với cây rừng nhiệt đới xanh quanh năm.

Bên cạnh đó, Sơn La còn nổi tiếng với nhiều di tích lịch sử, danh lam thắng cảnh như: Di tích nhà tù Sơn La, Tượng đài thanh niên xung phong Ngã ba cò nòi, Bảo tàng tỉnh Sơn La, Hang Dơi - Mộc Châu, Suối nước nóng Bản

Mòng, Văn bia Quế lâm Ngự chế và Đền thờ Vua Lê Thái Tông, Di tích Cây đa bản Hẹo, Di tích lịch sử Cầu trắng Sơn La...

Ngày nay, cùng với sự phát triển của nền kinh tế, đời sống vật chất và tinh thần của người dân ngày càng được cải thiện phong phú và đa dạng hơn. Di tích lịch sử văn hóa có vai trò hết sức quan trọng trong đời sống xã hội của mỗi quốc gia, dân tộc. Di tích lịch sử không phải là sự tái hiện, lặp lại lịch sử mà đó chính là chứng tích của lịch sử đó. Nó vừa có giá trị về lịch sử, văn hóa xã hội, vừa có giá trị về kinh tế, giáo dục truyền thống của xã hội. Di tích là những bằng chứng vật chất phản ánh cội nguồn và lịch sử đấu tranh dựng nước và giữ nước của dân tộc. Có thể nói, các di tích lịch sử văn hóa tiềm ẩn dưới dáng vẻ cổ kính là một bảo tàng sống về kiến trúc, điêu khắc, trang trí và phong tục cổ truyền, tín ngưỡng niềm tin của nhân dân Việt Nam. Những di tích ấy nếu được bảo vệ tốt sẽ có ý nghĩa rất lớn trong việc tìm hiểu cội nguồn văn hóa dân tộc để lựa chọn, khai thác cũng như bảo tồn phát huy những truyền thống thuần phong mỹ tục lấy đó làm nền tảng xây dựng một nền văn hóa tiên tiến và đậm đà bản sắc dân tộc.

Quản lý di tích lịch sử văn hóa là định hướng tạo điều kiện tổ chức điều hành việc bảo vệ, gìn giữ các di tích lịch sử văn hóa làm cho các giá trị của di tích được phát huy theo chiều hướng tích cực.

Quản lý di tích lịch sử văn hóa là một bộ phận quan trọng cấu thành di sản văn hóa, chính vì vậy việc quản lý di tích lịch sử văn hóa cũng cần tiến hành theo nội dung quản lý nhà nước về di sản được đề cập trong Luật di sản văn hóa do Quốc hội nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam ban hành.

Hiện nay, hệ thống các di tích lịch sử văn hóa tại thành phố Sơn La đang chịu tác động của thời gian, thiên nhiên, quá trình đô thị hóa, hậu quả là rất nhiều di tích bị lấn chiếm, cần có sự đầu tư, tu bổ. Hơn nữa, Ban quản lý cho từng di tích chưa được thành lập, hoạt động tuyên truyền phổ biến trong nội dung và giá

trị của các di tích chưa được đẩy mạnh, các hoạt động nghiệp vụ còn bộc lộ nhiều hạn chế, đội ngũ cán bộ còn thiếu cũng như năng lực quản lý còn hạn chế. Công tác quản lý di tích vẫn chưa được địa phương quan tâm triệt để.

Là một con người được sinh ra và lớn lên trên mảnh đất Sơn La, hơn nữa là sinh viên chuyên ngành Quản lý văn hóa theo tôi việc tìm hiểu về các di tích, danh lam thắng cảnh là điều cần thiết. Với những lí do trên, tôi đã chọn đề tài : *"Nâng cao hiệu quả công tác quản lý các điểm di tích lịch sử văn hóa tại thành phố Sơn La, tỉnh Sơn La"* với mong muốn nhằm bảo vệ và phát huy các giá trị văn hóa đáp ứng nhu cầu về văn hóa ngày càng cao của quần chúng nhân dân, tăng cường hiệu lực quản lý của nhà nước, nhằm giáo dục truyền thống yêu nước, lòng tự hào dân tộc, ý thức trách nhiệm của những người làm công tác bảo vệ giá trị di sản văn hoá đồng thời giới thiệu, quảng bá hình ảnh một số di tích lịch sử, danh lam thắng cảnh tại thành phố Sơn La tới đông đảo quần chúng nhân dân trong cả nước.

2. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu: Đề tài tập trung vào nghiên cứu công tác quản lý di tích lịch sử văn hóa trên địa bàn thành phố Sơn La, tỉnh Sơn La.

Phạm vi nghiên cứu : Một số di tích lịch sử văn hóa tiêu biểu trên địa bàn thành phố Sơn La, tỉnh Sơn La như : Nhà tù Sơn La, Di tích Văn bia Quế lâm Ngự chế và Đền thờ Vua Lê Thái Tông, Di tích lịch sử Cầu trắng.

3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

Tập hợp một cách đầy đủ có hệ thống toàn bộ tư liệu hiện có về các di tích nhằm đi sâu vào tìm hiểu thực trạng công tác quản lý di tích lịch sử văn hóa trên địa bàn thành phố Sơn La. Từ đó, đề xuất một số giải pháp để góp phần nâng cao hiệu quả công tác quản lý di tích lịch sử.

4. Phương pháp nghiên cứu

- Phương pháp nghiên cứu phân tích, tổng hợp tài liệu

- Phương pháp phân tích SWOT
- Phương pháp liên ngành trong văn hóa học: lịch sử, bảo tàng, văn hóa học...
- Phương pháp điều tra, khảo sát thực tế

5. Đóng góp của đề tài

Đề tài đi vào tìm hiểu thực trạng công tác quản lý các điểm di tích lịch sử văn hóa tại thành phố Sơn La, tỉnh Sơn La, phân tích những thành tựu và hạn chế, nguyên nhân chủ quan, khách quan làm cơ sở đề xuất giải pháp nâng cao hiệu quả công tác quản lý các điểm di tích lịch sử văn hóa tại thành phố Sơn La, tỉnh Sơn La trong tình hình mới.

6. Bố cục của đề tài

Ngoài phần mở đầu, kết luận, tài liệu tham khảo và phần phụ lục, đề tài có cấu trúc gồm 3 chương:

Chương 1: Tổng quan về công tác quản lý các di tích lịch sử văn hóa tại thành phố Sơn La, tỉnh Sơn La.

Chương 2: Thực trạng công tác quản lý các di tích lịch sử văn hóa tại thành phố Sơn La, tỉnh Sơn La.

Chương 3: Một số đề xuất nhằm nâng cao hiệu quả quản lý các điểm di tích lịch sử văn hóa tại thành phố Sơn La, tỉnh Sơn La.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Vũ Thế Bình (2003), *Non nước Việt Nam*, Tổng cục du lịch.
2. Trần Thị Diên (2012), *Quản lí nhà nước về văn hóa*, Nxb Trường Đại học Văn hóa Hà Nội.
3. Nguyễn Đăng Duy (1993), *Bảo tồn lịch di tích sử văn hóa*, Nxb Trường Đại học Văn hóa Hà Nội.
4. Trần Tiến Dũng, Hoàng Mạnh Hùng (1976), *Di tích Cách mạng Việt Nam (1930 – 1940)*, Nxb Phổ thông.
5. Trịnh Minh Đức, Phạm Thu Hương (2007), *Bảo tồn di tích lịch sử văn hóa*, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội.
6. Hoàng Công Khanh (1992), *Hoa nhận lai hồng*, Nxb Văn học.
7. Phan Khanh (1996), *Bảo tàng - Dân tộc - Lễ hội*, Nxb Khoa học xã hội.
8. Lê Hồng Lý, Dương Văn Sáu, Đặng Hoài Thu (2009), *Quản lí di sản văn hóa với phát triển du lịch*, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội.
9. Hoàng Phê (2010), *Từ điển Tiếng Việt*, Nxb Từ điển Bách khoa Hà Nội.
10. Quốc hội nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam (2001), *Luật di sản văn hóa*, Nxb Chính trị quốc gia.
11. Dương Văn Sáu (2008), *Di tích lịch sử văn hóa và danh thắng Việt Nam*, Nxb Đại học quốc gia Hà Nội.
12. Đặng Đức Siêu (1996), *Việt Nam di tích và danh thắng*, Nxb Đà Nẵng.
13. Xuân Thủy (1941), *Ngục Sơn La*, Nxb Văn hóa thông tin.
14. Phan Văn Tú (1999), *Đại cương về khoa học quản lý*, Nxb Văn hóa Thông tin.
15. Nguyễn Minh Tuệ (1996), *Địa lí du lịch Việt Nam*, Nxb Giáo dục Việt Nam.
16. Lâm Bình Tường (1996), *Sổ tay công tác bảo tồn di tích*, Nxb Khoa học xã hội.
17. Đoàn Huyền Trang (1993), *Sổ tay du lịch Việt Nam*, Nxb Lao động.